

Mario Benedetti Olmak

Leman Gürlek*

Being Mario Benedetti

Abstract

In this article entitled “Being Mario Benedetti” the writer’s educational life as well as his professional career are analyzed. From his childhood Benedetti had great interest in books and he begins to write at an early age, finding himself in the midst of a career dedicated to writing. Although he received influences from several older and contemporary writers, the most important impact on him and what was to shape his future career was the socio-political state of affairs in Uruguay. Soon Benedetti’s political tendencies reveal themselves in the articles he publishes in several periodicals, as a result of which he finds himself banished from his native land. From that time on he has to live a long, arduous life of twelve-years exile. The changes of sentiment which qualify his poetry before and after his exilic life, find expression in his poetry. On his return to Uruguay, Benedetti discerns the changes that his country has undergone, and these tides of change find reflection in his work.

Keywords: Mario Benedetti, Uruguay, Montevideo, poetry, exilic life

Latin Amerika ülkelerindeki birçok yazar, ülkelerinin politik sorunları ve dikta dönemleri nedeniyle sürgün hayatı yaşamak zorunda bırakılırlar. Çeşitli zorluklarla karşılaşan yazarlar, zaman içinde geri dönme imkânı bulmalarına rağmen, döndüklerinde, kendileri gibi, ait oldukları ülkenin de değişime uğradığını gözlemlemekteler. Bu zorluklara göğüs geren ve bu aşamalarla baş etmesini bilen ender yazarlardan biri de Mario Benedetti’dir.

20 Eylül 1920 tarihli gazetelerin başlıklarında yer alan haberde, Dominik Cumhuriyeti yazarlarından Fabio Fiallo’nun, ülkesini istila eden Amerika Birleşik Devletleri’nin birliklerini protesto ettiği için, bu ülke tarafından bir yıl hapse ve para cezasına çarptırılmış olup, cezasının düştüğü yazılmıştır. Bu,

---

* İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları, İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yrd. Doç. Dr.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Latin Amerika ülkelerine ilk ve son istilası olmayacaktır ve bundan dolayı birçok yazar, Fabio Fiallo'nun kaderini paylaşacaklardır. Aynı günün gazetelerinde, Uruguay milli futbol takımının zafer haberleri de yer almaktaydı. İşte bu heyecan verici haberlerin yer aldığı gün, Mario Benedetti, Paso de los Toros, Uruguay'da dünyaya gelir. İtalyan asıllı bir aileden gelen Benedetti, İtalyan geleneklerine göre aile büyüklerinin ve ünlü edebiyat kahramanlarının adlarının yer aldığı 5 isimle vaftiz edilir: Mario Orlando Hardy Hamlet Brenno Benedetti Faruggia. Benedetti'yi hayatı boyunca, futbol ve sinema hayranı olan, Latin Amerika ülkelerinin gerçek bağımsızlığı için mücadele eden, yabancı istilasına karşı ve Latin Amerika ülkelerinin birbirinden ayrılmasına neden olan sorunları açık bir şekilde eleştiren yazar olarak tanıyacağız.

Çocukluk yıllarını mutsuzluk ve sefalet içinde geçiren Benedetti, özellikle anne ve babasının tartışmalarından çok etkilenir. Bundan dolayı erken yaşta okumayı öğrenir ve sorunlardan kaçış yollarını kitaplarda arar. Babası, fazla okumasın diye günlük okuması gereken sayfa sayısını sınırladığından, Benedetti romandaki aynı sayfaları tekrar tekrar okumak zorunda kalır. Çocukluğunun büyük bölümünü Montevideo şehrinde geçiren Benedetti, 1928 yılında babasının Almanlara ve Alman kültürüne duyduğu hayranlık nedeniyle öğrenimine Montevideo'daki Alman Okulunda başlar. Okul üçüncüsü olmasına rağmen haylazlığı nedeniyle dayak yemekten de geri kalmaz.

Okulda eğitim ve disiplinin sert oluşu, ama bunun yanı sıra Almanca'nın iyi öğretilmesi yazarda derin izler bırakır, aynı zamanda da yazarın disiplinli, sert, dakik ve kuralcı bir insan olmasına neden olur. Benedetti'nin eğitim gördüğü okulda sınıflar, Alman kökenlilerin ve kreollerin, yani Avrupa kökenli yerlilerin eğitim gördüğü sınıflar olarak şubelere ayrılıyordu. Alman kökenlilerin ve kreollerin şubelere ayrılarak eğitim görmesini yadırgayan Benedetti, Almancayı da ana dili gibi konuştuğundan, ilk şiirlerini Almanca olarak yazdığını söyler. Ancak, öğretmenleri onun Almanca'yı bu denli yetkinlikle konuşup yazacağına inanmadıklarından, Benedetti onlara babasından aldığı bir beyan metnini kanıt olarak sunar (Cruz 2006: 3). 1933 yılına gelindiğinde, Almanya'da hükümet değişikliği gerçekleşir ve başbakan olarak Hitler atanır. Bu değişim rüzgârları Montevideo'daki Alman okulunda da hissedilir. Okulda artık Nazi selamı verilmektedir. Bunu gören Benedetti, her ne kadar okulun katı kurallarından ve disiplininin evde pek söz etmese de, okulda Nazi selamı verildiğini söylemek zorunda kalır. Bunun üzerine okuldaki eğitimine ailesi tarafından son verilir ve Miranda Lisesi'ne gönderilir.

O yıllarda, Uruguay da politik ve ahlaki bir çöküş içine girer. Ulusal Konsey yönetim başkanı olan Baltasar Brum, bir darbeyle görevinden alınır. Kısa süren bir dikta dönemi olsa bile, bu dönem, Benedetti'nin daha sonraki anılarındaki “yeşil ve tramvaylı ülke”(Campanella 2008: 29) kavramını değiştirir. O dönemde eğitimine aralıklarla devam eden yazar sonunda ekonomik sorunlar nedeniyle okulunu daha 14 yaşındayken bırakır ve bir otomobil fabrikasında çalışmaya başlar. Satış elemanı olarak başladığı görevde Alman okulunda edindiği disiplin sayesinde, kısa sürede müdür yardımcılığına yükselir. Buna rağmen, fabrikadaki olumsuz ve hoş olmayan çalışma koşulları, ileride *Puentes como liebres* adlı öyküsünün bir parçasını oluşturacaktır. Benedetti, *Logosofia* adlı bir vakfın kurucusu olan “Raumsol,” Carlos Bernardo Gonzalez Pecotche ile karşılaşır. “Raumsol”, vakfa adını veren “*logosofia*” sözcüğünü, “dünya sorunları karşısında düşüncenin kavramsal bir değişikliğe uğraması” şeklinde tanımlamaktadır. Benedetti, Raumsol'le beraber çalışmayı kabul eder ve Buenos Aires'e yerleşir. Kısa sürede patronunun, görüldüğü gibi olmayan gerçek yüzünü farkına varır ve kaçış yolunu yine kitaplarda, şiirlerde arar. Yanına aldığı kitaplarla birlikte, her zaman yaptığı gibi, San Martin meydanında, bir bankta okumaya başlar, okuduğu Baldomero Fernandez Moreno'nun şiirleri onu derinden etkiler ve kendisini şiir serüveninin içinde bulur. Bu, aynı zamanda, meslek olarak yazarlığa ne zaman başladığı sorusunun da cevabıdır(Campanella 2008:30-32). Mario Benedetti'nin Latin Amerika gerçekliğinden beslendiğini söyleyen Campanella'ya göre, yazar eserlerini oluştururken çevresiyle kurduğu diyaloglar sayesinde sadece konuları, kişileri ve anlamları saptamaz, aynı zamanda daha evrensel ve anlaşılır düşünceleri de ortaya çıkarır: bu bağlamda herkesin duyumsadığı kaygıyı, insanı kendinden geçiren coşkuyu ve kişinin öz benlik arayışını vurgular. Gerek düzyazıda, gerekse şiirde içselleştirilen bu gerçeklik ayna gibi yansıtılır(VV.AA. 1998: 9).

6 Haziran 1941 yılında yayımlanan “*Utilidad práctica del conocimiento aplicado*” adlı makalesinde yer alan ve ileride birçok şiirinde bulunan düşüncenin temeli *Logosofia* dergisinde yazdığı yıllarda atılacaktır: “Bir insan çevresine uyum sağlamalıdır” düşüncesi, yıllar sonra sürgün hayatı yaşamak zorunda kaldığında karşısına çıkacaktır(Campanella 2008: 33). Benedetti anlatılarında, gerçeğin en küçük parçasından yola çıkar, bu parça anlatının içinde değişime uğrar ve yazarın hayal dünyasını derinden etkiler. Bütün yaşadığı zorluklara, hayal kırıklıklarına ve üzüntülere rağmen yazarlık serüveni asla son bulmaz, aksine gelişir, büyür, değişir ve hayallerin bir şekilde gerçek olabileceğini kanıtlar.

Montevideo'ya döndüğünde ilk yaptığı şeylerden biri kız arkadaşı Luz López Alegre ile nişanlanmaktır. Bunun yanı sıra üç işte aynı anda çalışmak zorunda kalır: Eski işi olan otomotiv fabrikasında müdür yardımcısı, başka bir yerde daktilocu ve çevirmen olarak ve bir yandan da kapı kapı dolaşıp kitap satarak çalışır ve bu durum, hastalanmasına neden olur. Tifüs hastalığına kapılır, zayıf düşen bünyesi nedeniyle sık sık rahatsızlanır ve ömür boyu astım hastası olur. Hastalığı süresince çok kilo veren, bıyık bırakan Benedetti ilk kez tekrar sokağa çıktığında yeni görünüşüyle fotoğraf çektirmeye gider. Fotoğrafçı onun resmini vitrine koymak ister. Bunun üzerine Benedetti fotoğrafçıya resmini neden vitrine koymak istediğini sorar. Fotoğrafçının cevabı çok açıktır: “Bu veremli birinin harika bir fotoğrafıdır”, der (Campanella 2008: 39).

1945 yılında yaptığı çeşitli işlerden bıkan Benedetti özel bir şirkette çalışmaya başlar ve yazarlık mesleğini de eş zamanlı olarak, yaşadıklarını kaleme alarak sürdürür. Çalışma azmi ve disiplinli oluşu içinde kısa sürede yükselmesine neden olur. Ekonomik anlamda refaha kavuşmaya başlayan Benedetti, 1946 yılında çok sevdiği Luz López ile evlenir. İkinci Dünya Savaşı Uruguay'a ve diğer Latin Amerika ülkelerine ekonomik refah getirir. Uruguay et, yün ve deri ihracatına girer. Bununla birlikte ülkede kültürel anlamda değişim rüzgârları esmeye başlar. Bir yandan çeşitli sanat ve edebiyat dergilerinin ortaya çıkması, diğer yandan yazarlar ve sanatçılar arasında sohbet toplantılarının düzenlenmesi, Benedetti'nin de aralarında bulunduğu 1945 kuşağının oluşumuna büyük katkı sağlar. 23 Ocak 1939 yılında kurulmuş olan o dönemin önde gelen dergilerinden *Marcha*, haftalık çıkan ve ekonomik, politik ve uluslar arası konular hakkında özgün ve eleştirel görüş bildiren bir dergidir. Ancak bu dergi, 1974 dikta dönemiyle birlikte kapatılacaktır. O döneme damgasını vuran bir diğer dergi ise Mario Benedetti'nin kurucuları arasında bulunduğu *Marginalia*'dır. Yayınevi azlığı nedeniyle kitabını yayımlayamayan yazarlar bu dergilere makale ve eleştiriler yazmaya başlarlar. Dergi kısa sürede başka ülkelerin edebiyatlarına da dikkati çeken ve Benedetti'nin de Kafka, Goethe ve Faulkner çevirileriyle yaptığı katkılar sayesinde ilgi uyandıran bir duruma gelir. Ne yazık ki, ekonomik zorluklar nedeniyle 1948 yılında kapanmak zorunda bırakılır.

Bunun yanı sıra Benedetti başka bir kitap daha yayımlar: *Peripeccia y novela*, ayrıca, deneme yazılarını içeren kitabı için ödüle değer görülür. Öte yandan, *Marcha* dergisinin kültür sayfaları için de öykü yazar. *La vispera indeleble* başlıklı yeni bir kitabı çıkan Benedetti, o dönemin önde gelen şairlerinden Juan Cunha'ya kitabının bir kopyasını gönderir ve eleştirisini

bekler. “İyi bir şairin kötü bir kitabı”(Campanella 2008: 51) der Cunha ve bu eleştiri daha sonraki yıllarda Benedetti'nin şairliğe ağırlık vermesine neden olur. Bütün eserlerinde Montevideo'dan bahsettiği görülür, çünkü ailesiyle dört yaşındayken geldiği bu şehirden fazlasıyla etkilenmiştir. Aynı zamanda bu şehir o yıllarda bütün Latin Amerika ülkeleri arasında en fazla okur-yazar oranına sahiptir. Benedetti'nin şiirlerinde aynı şehirden üç farklı şekilde bahsettiği görülür: sürgün hayatından önceki Montevideo, sürgün hayatı süresince Montevideo ve sürgün hayatından sonraki Montevideo. Sokak, şehrin uzamını oluşturan bir parça olarak karşımıza çıkar, zaman içinde şiirlerinde başkahramana dönüşür ve kentsel hayatı simgeler. Benedetti'ye göre bu şehrin sokağında zamansal biçimin, sosyal biçimin, duygusal biçimin birleştiği bir yer bulunmaktadır. Yazarlık serüveni boyunca etkilendiği Arjantinli şairlerden Baldomero Fernández Moreno'nun şiirlerinde değindiği gibi, izleksel olarak sıkça Montevideo şehriden bahsettiği görülür. Kentsel şiirlerle ilgili bir kitap yazan Moreno, Benedetti için de bu anlamda öncü olmuştur.

Ciudad

La calle me llama
y obedeceré...
Cuando pongo en ella
Los ligeros pies
Me lleno de rimas
sin saber por qué

Şehir

Sokak beni çağırıyor
Bu çağrıya uyacağım
Seri adımlarım
Zemine değer değmez
İçim kafiyelerle dolar
Nedenini bilmeden ¹

Sürgün hayatından önce oluşan şehrin şiirsel yapısı Benedetti'nin Montevideo'nun çocukluğundaki ve gençliğindeki haliyle anımsamasına neden olur ve Eduardo Galeano'ya göre Montevideo'yu daha çok hatırladığı gibi ya da hatırlamak istediği gibi sunar (Navarro: 1-2). *Dactilógrafo* (1955) adlı şiirinde rutin iş hayatında yazdığı resmi bir mektubun içinde anılarındaki Montevideo karşımıza çıkar:

Dactilógrafo

Montevideo era verde en mi infancia
absolutamente verde y con tranvías
.....
y qué optimismo tener la ventanilla
sentirse dueño de la calle que baja

Daktilo başında

Montevideo çocukluğumda hep yeşildi
yemyeşil ve tramvayları vardı
.....
ve ne umut vericiydi minik pencere
aşağı uzanan sokağın efendisi olmak

¹ Şiir çevirisi makalenin yazarına aittir.

jugar con los números de las puertas cerradas
y apostar consigo mismo en términos
severos

kapalı kapıların numaralarını tutup
oyun oynamak ve bahse girmek
kendinle en çetin koşullarda²

Mario Benedetti'nin daha sonra yayımlanan *Marcel Proust y otros ensayos* adlı eserinde Oscar Brando 'nun dediği gibi, Latin Amerika'nın acilen ihtiyaç duyduğu bir cevap vardır ve Benedetti, Latin Amerika gerçeğine vermesi gereken bu cevaba odaklanmıştır. Bu noktadan sonra yazarın belli bir görevi olduğunu savunan Benedetti, ölümüne kadar şu sav üzerinde durmuştur: Gerçekliği köklü temellere oturtmak yerine gerçeklikten kaçtığımızda, edebiyatımız düşsel bir edebiyata dönüşür. Gerçeklikten kaçmak yerine gerçekliği köklü temellere oturttuğumuzda ise edebiyatımız isyankâr bir edebiyata dönüşür (Campanella 2008: 51).

Benedetti, zaman zaman şiirsel dilin yetersizliği hakkında duygularını dile getirir: Dünya görüşünü etkili bir şekilde anlatabilmek için yeni kelimelerin yaratılmasına gereksinim duyar. Buna rağmen bu kelimelerin yeterli ifade gücüne sahip olmadıklarını düşünür (Hansz 1987: 23). Her ne kadar politik eğilimi şiirlerine yansımış olsa bile, Benedetti'nin şiirleri politikleşmeyen şiirlerdir. Ernesto González Bermejo'nun 1970 yılında Benedetti ile yaptığı bir röportajda yazarımız şöyle der: "... Eğer edebi eser asgari sanatsal yeterliliğini yerine getiremiyorsa, yazarın bu iyi niyeti, savunmak istediği davaya karşı bir karşıt görüşe dönüşür. Çünkü iyi bir politik davayı savunmak isteyen kötü bir sanat eseri, o davaya karşıt bir görüş oluşturur" (Ruffinelli 1973: 35).

Roberto Fernández Retamar'ın Benedetti ile 1976 yılında yaptığı başka bir röportajda yazar, şiiri tanımlarken şöyle bir gözlemde bulunur: "...Şiirin, ruh halimize, duygusal yanımıza, hislerin oyununa, kelimelerin oluşumuna, zamanın erozyonuna ve romantiklerden bize miras kalan, yeri doldurulamaz birçok başka hayallere daha yakın olduğunu görmek gerekir..." (Mansour 1979:102).

Benedetti kelimelerle, türlerle ve edebiyatla deneyler yaparken şiirlerine anlatı, anlatılarına da şiirler eklediğini söyler. *Poemas de la oficina* ve *Poemas de otros* adlı kitaplarında anlatı tekniklerinden yararlandığını belirtir: Örneğin, her iki kitabında yer alan *ben* öznesi aslında *ben* anlamına gelmez, yani yazarın kendisine gönderme yapmaz, aksine anlatıcının romanlarda ve öykülerde yarattığı herhangi bir kişi gibi yer alır (Campanella 1998: 47).

² Şiir çevirisi Doç. Dr. Ayşe Nihal Akbulut'a aittir.

Mario Benedetti aynı zamanda klasik aşk şiirlerine de yenilik getiren yazarlardan olmuştur. Şiirlerinde izleksel olarak aşk-sevgi, romantik anlamıyla değil, daha çok arkadaşlar arasındaki dostluk, beraberlik, iki insan arasındaki dayanışma ve yardım anlamına gelir.

1973 yılına gelindiğinde hükümet iyice çıkmaza girer ve bir darbeyle sonlanır. Benedetti'nin dediğine göre eziyetin, işkencenin, çürümenin ve rüşvetin baş gösterdiği bir döneme girilmiştir. Bu karışık dönemde, bir safta, çürümüşlüğü karşısında olan ve devrimin, devletin son kalan mal varlıklarını da fakirler arasında tekrar dağıtacağına inanan *tupamaros*³, diğer safta, baskıyı ve eziyeti hızlandıran zenginler, askerler ve yöneticiler vardır. Politikada da aktif rol oynayan Benedetti, *Frente Amplio*⁴ya girer. Partide aktif olduğu sürece sorunlarla karşılaşan Benedetti bazen hemfikir olmadığı birçok görüşü benimsemiş gibi davranmak zorunda kaldığını vurgular ve konuşmalarını her zaman önceden hazırlayıp, katıldığı toplantılarda sunduğunu belirtir. Elinde yazılı belge bulundurmanın sorun yaratacağından habersiz olan yazar ve politikacı 48 saat içinde tutuklanacağını öğrenir. Gitmek istemeyen ve buna direnen yazar çaresizce yenilgiyi kabul eder ve Daniel Viglietti⁵ için özgürlük eyleminden sonra Buenos Aires'e kaçar. O dönemin Arjantin Başbakanı Lopez Rega bir liste yayımlar ve listede bulunan herkes ülke dışına çıkmak zorunda bırakılır ya da haklarında ölüm emri verilir. Peru'ya kaçan yazara, politik konulardan, Peru'dan, Uruguay'dan ve Amerika Birleşik Devletleri'nden tek kelime söz etmemesi koşuluyla bir dergide iş verileceği söylenir.

Yazı yazmaya devam eden Benedetti, sadece edebiyattan bahsetse bile, bir sabah polis kapısını çalar ve ülkeyi terk etmesi gerektiğini söyler. Kendisine sadece üç seçenek verilmiştir: Küba, Ekvator ya da Uruguay. Evine gelen memurun uyuya kalmasını fırsat bilen Benedetti, tehlikeye neden olabilecek kâğıtlardan kurtulur ve kendisini Buenos Aires'te bekleyen karısı Luz'un yanına gider. Buenos Aires'de kendini evinde gibi hisseden Benedetti bunu şöyle tanımlar: “Elimde dayanışma anahtarlığı adında bir anahtarlık bulunuyor. Bu

³ Kökten solcu şehir gerillaları.

⁴ *Frente Amplio* 5 Şubat 1971 yılında kurulmuş sol eğilimli bir partidir. Birçok partinin koalisyonundan meydana gelmiştir ve içinde komünizm, sosyalizm, Marksizm, liberalizm, Hıristiyan demokrasisi gibi farklı ideolojileri barındırır.

⁵ Daniel Viglietti Uruguay'lı yazar, besteci, şarkıcı. Çeşitli dergilerdeki yazarlığının yanı sıra radikal sol eğilimli görüşleri nedeniyle 1972 yılında tutuklanır. Jean -Paul Sartre, François Mitterand, Julio Cortázar, Oscar Niemeyer'in yanı sıra Mario Benedetti de Daniel Viglietti için çeşitli özgürlük eylemleri gerçekleştirebilirler.

anahtarlıkta bulunan anahtarlarla beş ya da altı Arjantin’li arkadaşımın evinin kapısını açabilir ve onlara sığınabilirim”(Cruz 2006: 4).

Benedetti Arjantin’den, ailesini de geride bırakarak, Küba’ya geçer. Küba’da devam eden sürgün hayatı zordur. Ailesini tehlikeye atmamak için onlarla konuşamayan Benedetti çareyi arkadaşlarına gönderdiği mektuplar vasıtasıyla bağlantıyı kurmakta bulur. Kısa süre sonra Madrid’den iş teklifi alan yazar oraya gider ve *El Pais*’de köşe yazarlığına başlar. Karısını da yanına alan Benedetti, Mallorca’ya geçer. Sağlık sorunları baş gösterince tekrar Madrid’e dönmek zorunda kalır. Sürgün hayatı boyunca kalemi elinden bırakmayan Benedetti, Manuel Vázquez Montalban’a⁶ göre, anılardan yola çıkarak yazmayı sürdürebiliyordu.⁷ Avrupa’da bulunduğu süre boyunca kendi ülkesinin ve Latin Amerika ülkelerin sorunlarından uzak kalan Benedetti, ülkesi ve sorunları hakkında yazmanın zorluğundan bahseder: “Sendika sorunlarından söz etmek için işçi olmaya ya da savaşlardan bahsetmek için elimizde silah tutmaya gerek yoktur. Ama Avrupa’da bulunan sürgün yazarlar Latin Amerika ülkelerinin politik dinamiklerinden söz edebilmek için uluslar arası yayınlarda bulunan, yabancı gazetecilerin yazdığı ve yabancı gazetelerde yer alan bilgileri tamamlamak zorunda kalırlar. Hayal gücünün yardımıyla tamamlanan bu bilgiler, yaşanmışlığın yerini alamaz ve bu yapay gerçeklik Latin Amerika ülkeleri hakkında yazılan birçok yapıtta görülmektedir, yani bir köklülüğü, derinliği yoktur” (Gelman 1974:6).

Uruguay’da kalan yazarlar bu gerçekliğin içinde yer alsalar bile yazarken birçok sorunla baş etmek zorunda kalırlar, çünkü söz edebilecekleri bağlamlar vardır ama bunu yapacak özgürlükleri yoktur. Bunun yanı sıra, sürgün olan yazarların özgürlükleri vardır ama söz konusu olan bağlamın dışında kalırlar (Campanella 1998: 56).

Sürgün hayatı Benedetti’ye uyum sağlama yetisi kazandırmıştı. İspanya’dan, Küba’dan, Meksika’dan, Arjantin’den arkadaşlıklar ve dostluklar kurarak ayrılan Benedetti, her gittiği yerde yaşamasını ve uyum sağlamasını bildi. Kendisinin de belirttiği üzere, diğer Uruguay’lı sürgünlerin yaptığı gibi, hiçbir zaman valizin kapağını açmazlık etmemiş, çünkü böyle meselelerin uzun süreceğini bilirmiş. Onun, özellikle sürgün hayatıyla özdeşleşen aşağıdaki şiirinde bu duyguların ayırdına varılır:

⁶ Şair, yazar, gazeteci.

⁷ Ricardo Casas’ın Mario Benedetti hakkında, çeşitli yazarlarla gerçekleştirdiği bir belgesel filminden alınmıştır.

Mulato

.....
 hay un pajarito que canta como los dioses
 .....
 lo llaman mulato
 porque es cruza de canario y jiluguera
 o jiluguera y canario
 vaya uno a saber
 .....
 también a nosotros
 los exilios nos hicieron mulatos
 somos cruza de estocolmo y Buenos Aires
 montevideo y madrid
 paris y valparaíso
 pernambuco y berlin

Kırma

.....
 bir kuş vardır tanrılar gibi şarkı söyleyen
 .....
 kırma adını vermişler
 çünkü kanarya ile saka kırması
 ya da saka ile kanarya
 kimbilir
 .....
 bizi de
 biz sürgünleri de kırma yaptılar
 stokholm ile buenos aires kırmasıyız
 montevideo ile madrid
 paris ile valparaíso
 pernambuko ile berlin⁸

Benedetti için sürgün hayatı, bozguna uğramak anlamına gelirdi, çünkü bunun ayırında olmayan bir yazar, zaferin tadına varabilmek için bozguna uğramayı kabul etmeli, onu incelemeyi ve onu anlamayı bilmelidir. Bu düşüncesiyle özdeşleşen “*Quiero creer que estoy volviendo*” adlı şiirinde şöyle der:

Quiero que estoy volviendo

Vuelvo/quiero creer que estoy volviendo
 con mi peor y mi mejor historia
 conozco este camino de memoria
 Pero igual me sorprendo

Vuelvo y pido perdón por la tardanza
 Se debe a que hice muchos borradores
 Me quedan dos o tres viejos rencores
 Y solo una confianza

Dönüyorum/döndüğümüne inanmak istiyorum

Dönüyorum/döndüğümüne inanmak istiyorum
 yanımda bir en kötü bir de en iyi hikayemle
 bu yolu ezbere biliyorum
 ama şaşırabilirim de

Dönüyorum ve gecikme için özür diliyorum
 Yaptığım onca taslağın neden olduğu
 Yanıma kalan iki ya da üç eski yara
 Ve bir tek de güven⁹

Sonuç olarak on iki yıl sonra sürgün hayatı 1985 yılına sona eren ve ülkesine dönen Benedetti, hem ülkesinin hem de kendisinin değiştiğinin ayırındadır. Joan Manuel Serrat’a göre gidişi kadar dönüşü de zor olmuştur bu Göçmen Kuşun, *Pajaro Migratorio* ’nun.¹⁰ Çünkü gelir gelmez kendi durumunu

⁸ Şiir çevirisi Doç. Dr. Ayşe Nihal Akbulut’a aittir.

⁹ Şiir çevirisi makalenin yazarına aittir.

¹⁰ Ricardo Casas’ın Mario Benedetti hakkında, çeşitli yazarlarla gerçekleştirdiği bir belgesel filminden alınmıştır.

tanımlayacak yeni bir terim bulur: *Desexilio*: “sürgünden dönen sürgün” yani bir anlamda kendi ülkesinde yeniden yaşamaya alışmak zorunda olan bir insan (Cruz 2006:1). Dikta döneminin Montevideo’luların üzerinde bıraktığı izleri ve güvensizliği gören yazar endişeye kapılır. Sürgün hayatı boyunca Carlos Onetti, Borges, Juan Rulfo, Jose Emilio Pacheco, Cortazar gibi birçok yazarla tanışan ve dostluk kuran Benedetti, artık sadece Uruguay’ın iç meselelerine değil, aynı zamanda dünya meselelerine de ilgi duyar.

Benedetti’nin dolu dolu geçen hayatı 17 Mayıs 2009’da son bulur: birçok yazardan etkilenen ve aynı zamanda da yaşadığı süre boyunca birçok yazarı ve okuru etkileyen ve öldükten sonra da etkilemeye devam eden ender yazarlardan, şairlerden, denemecilerinden Mario Benedetti.

KAYNAKÇA

Campanella, Hortensia (2008) *Mario Benedetti, Un mito discretísimo*, Montevideo, Emecé Editores A.S.

Cruz, Juan (2006) *Del exilio se vuelve cambiando, otra persona*, <http://www.pagina12.com.ar/imprimir/diario/sociedad/3-73140.html> (15.04.2011)

Gelman, Juan (1974) “El escritor es un trabajo como tantos”, *Crisis*, número 19, noviembre de 1974, Buenos Aires, pp.40-50.

Hansz, Ingrid (1987) *Dos etapas en la poesía de Mario Benedetti*. <http://scholarship.rice.edu/handle/1911/13223> (15.04.2011)

Mansour, Mónica (1979) *Tuya, mía y de otros: La poesía coloquial de Mario Benedetti*, México, Dirección General de publicaciones.

Navarro Vera, José Ramón (1998) “Una aproximación a la geografía poética de Mario Benedetti”, Universidad de Alicante, en *Mario Benedetti: inventario cómplice*, edición de Carmen Alemany, Remedios Mataix y José Carlos Rovira.

Ruffinelli, Jorge (1973) *Mario Benedetti, variaciones críticas*, Montevideo, Libros del Astillero.

VV.AA. (1998) *Mario Benedetti: Respuestas al azar*, ediciones de la banda oriental, Montevideo.